

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2018 r. godz.15.50

Sąd Okręgowy w WarszawieXXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: SSR del. Aleksandra Różalska-Danilczuk

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2018 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **A. J., pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców „(…)”**

z udziałem **Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...)**

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym na podstawie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy

postanawia:

- 1) zakazać Komitetowi Wyborczemu Wyborców W. K. (...) rozpowszechniania materiałów wyborczych zawierających nieprawdziwe informacje w postaci stwierdzenia, że H. D. z Komitetu Wyborczego Wyborców „(…)” jest kandydatem na radnego w okręgu wyborczym nr (...) Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...);
- 2) orzec przepadek materiałów wyborczych Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) w postaci ulotek zawierających nieprawdziwe informacje jak w punkcie 1 postanowienia;
- 3) nakazać Komitetowi Wyborczemu Wyborców W. K. (...) sprostowania nieprawdziwych informacji poprzez opublikowanie na stronie internetowej Komitetu oświadczenia o następującej treści: „Komitet Wyborczy Wyborców W. K. (...) oświadcza, że rozpowszechnił ulotkę wyborczą zawierającą nieprawdziwą informację, iż Pan H. D. jest kandydatem Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) oraz udzielił poparcia ww. Komitetowi.”;
- 4) ustalić, że wnioskodawca i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

W dniu 18 października 2018 r. wpłynął do tut. Sądu wniosek A. J., pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców „(…)” w trybie wyborczym na podstawie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy, w którym wnioskodawca wniósł o:

- 1) zakazanie Komitetowi Wyborczemu Wyborców W. K. (...) rozpowszechniania materiałów wyborczych zawierających nieprawdziwe informacje w postaci stwierdzenia, że H. D. z Komitetu Wyborczego Wyborców „(…)” jest kandydatem na radnego w okręgu wyborczym nr (...) Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...);
- 2) orzeczenie przypadku materiałów wyborczych w postaci ulotek;
- 3) nakazanie Komitetowi Wyborczemu Wyborców W. K. (...) sprostowania nieprawdziwych informacji na stronie internetowej Komitetu.

W uzasadnieniu powyższego wniosku wnioskodawca wskazał, że w dniu 5 października 2018 r. w czasie trwającej kampanii wyborczej do organów samorządu terytorialnego Komitet Wyborczy Wyborców W. K. (...) zaczął kolportować ulotkę wyborczą zawierającą nieprawdziwe informacje. Ulotka ta wskazywała, że H. D. z Komitetu

Wyborczego Wyborców „(...)” jest kandydatem na radnego w okręgu wyborczym nr (...)Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...). W ocenie wnioskodawcy powyższe informacje są fałszywe i wprowadzają wyborców w błąd. Zarówno Komitet Wyborczy Wyborców „(...)” jak i jego kandydaci na radnych nie zawierali żadnych umów koalicyjnych z żadnym z kandydatów ani z żadnym z komitetów wyborczych. Wnioskodawca wezwał Komitet Wyborczy Wyborców W. K. (...) do zaprzestania rozpowszechniania ww. nieprawdziwych informacji w formie ulotek wyborczych. Odpowiedzią na wezwanie było opublikowanie przez W. K. na swoim profilu w portalu społecznościowym (...) oświadczenia prostującego. W korespondencji mailowej zapewniono wnioskodawcę, że warunki zawarte w wezwaniu dotyczące ulotek wyborczych zostaną spełnione, jednak do dnia złożenia przedmiotowego wniosku w trybie wyborczym uczestnik niniejszego postępowania nie zrealizował żądania wnioskodawcy. Jego zdaniem powyższe czyni wniosek uzasadnionym.

Zarządzeniem z dnia 19 października 2018 roku o godz. 9.35 wezwano uczestnika postępowania do złożenia odpowiedzi na wniosek w terminie 2 godzin od doręczenia odpisu wniosku wraz z pismem uzupełniającym (złożonym przez wnioskodawcę na biurze podawczym Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 18 października o godz.16.14). Odpis odpowiedzi na wniosek został doręczony uczestnikowi postępowania w dniu 19 października godz.13.35. Uczestnik postępowania nie złożył odpowiedzi na wniosek w zakreślonym przez Sąd terminie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem Komisarza Wyborczego w W. II z dnia 23 sierpnia 2018 r. przyjęto zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców pod nazwą Komitet Wyborczy Wyborców „(...)” w celu zgłaszania kandydatów na radnych w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. Pełnomocnikiem wyborczym komitetu wyborczego został A. J.. H. D. jest kandydatem na radnego ww. Komitetu Wyborczego.

Dowód: postanowienie Komisarza Wyborczego (k. 10).

W. K. prowadzi Komitet Wyborczy Wyborców W. K. (...). Pełnomocnikiem Komitetu jest E. G.. Komitet ten w czasie trwającej kampanii wyborczej do organów samorządu terytorialnego dnia 5 października 2018 r. zaczął kolportować ulotkę wyborczą zawierającą informację w postaci stwierdzenia, że H. D.

z Komitetu Wyborczego Wyborców „(...)” jest kandydatem na radnego w okręgu wyborczym nr 9 Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...).

Dowód: materiał wyborczy w postaci ulotki wyborczej (k. 6).

Pismem z dnia 5 października 2018 r. pełnomocnik Komitetu Wyborczego Wyborców „(...)” A. J. wezwał pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) E. G. do natychmiastowego zaprzestania kolportażu ulotek zawierających nieprawdziwe informacje oraz do ich sprostowania poprzez opublikowanie na profilu W. K. w portalu społecznościowym (...)oraz na stronie internetowej Komitetu oświadczenia o następującej treści: „Komitet Wyborczy Wyborców W. K. (...) oświadcza, że rozpowszechnił ulotkę wyborczą zawierającą nieprawdziwą informację, iż Pan H. D. jest kandydatem Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) oraz udzielił poparcia ww. Komitetowi.”

Dowód: wezwanie (k. 7).

W odpowiedzi na wezwanie pełnomocnik Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) E. G. zapewniła, że warunki zawarte w wezwaniu dotyczące ulotek wyborczych zostaną spełnione w wyznaczonym czasie. Do dnia złożenia przedmiotowego wniosku w trybie wyborczym uczestnik niniejszego postępowania nie zrealizował żądania wnioskodawcy. Dokonano jedynie zamieszczenia sprostowania o żądanej treści na profilu W. K. w portalu społecznościowym F..

Dowód: korespondencja mailowa (k. 8), wydruk z portalu społecznościowego (...) (k. 9).

Stan faktyczny w powyższym kształcie został przez Sąd ustalony w oparciu o dokumentację zgromadzoną na potrzeby niniejszego postępowania oraz przedłożone wydruki (zgodnie z treścią art. 309 k.p.c.), nie budziły one bowiem wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości czy też autentyczności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie w całości.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd rozpoznał przedmiotowy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym na podstawie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy na posiedzeniu niejawnym. W ocenie Sądu możliwość taką przewiduje przepis art. 111 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. kodeks wyborczy (Dz.U.2018.754 t.j.), zgodnie z którym sąd okręgowy rozpoznaje wniosek wyborczy w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym. Zastosowanie znajdzie tu zatem art.514§1 kpc, w myśl którego rozprawa odbywa się w wypadkach wskazanych w ustawie. W innych wypadkach wyznaczenie rozprawy zależy jedynie od uznania sądu. Przepis art.111 kodeksu wyborczego nie zawiera wyraźnego wskazania, jak chociażby art.669 kpc czy też art.608 kpc, które nakazują wydanie orzeczenia po przeprowadzeniu rozprawy. Reguluje tylko kwestię skutków niestawiennictwa stron, gdy sąd zdecyduje się na wyznaczenie rozprawy. W niniejszej sprawie zbędne zatem w ocenie sądu było wyznaczenie rozprawy, albowiem wszelkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia wynikały z wniosku i dołączonych do niego dokumentów.

Przechodząc do merytorycznej oceny przedmiotowego wniosku stosownie do treści art. 111 § 1 ustawy kodeks wyborczy jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz.U. poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 zł na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Ponadto w myśl dyspozycji art. 105 § 1 kodeksu wyborczego agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób, w tym w szczególności do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego.

Nakłanianie to oddziaływanie na decyzje drugiej osoby, które może mieć postać słownych wypowiedzi, ulotek, plakatów, ogłoszeń lub artykułów w prasie, wystąpień w środkach masowego przekazu, wystąpień przed zgromadzonymi na wiecu lub manifestacji, w miejscach publicznych (np. na targowiskach, w centrach handlowych itp.), może również odbywać się za pośrednictwem stron internetowych. Publiczny charakter nakłaniania należy rozumieć zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, według którego „znamię publiczności (...) zachodzi wtedy, gdy rzecz dzieje się w miejscu ogólnie dostępnym dla nieokreślonych indywidualnie osób w warunkach możliwości bezpośredniego powzięcia wiadomości przez te osoby” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1947 r., K 2251/46, PiP 1948, Nr 2, s. 149) (tak: B. Banaszak, Kodeks wyborczy. Komentarz, Wyd. 3, Warszawa 2018, Sip Legalis).

Agitacja wyborcza z oczywistych względów może przybrać także formę negatywną, polegającą na zniechęcaniu potencjalnego elektoratu do głosowania na danego kandydata –

w aktualnie prowadzonych kampaniach wyborczych znaczna ich część skupia się na ukazaniu przeciwników politycznych w negatywnym świetle czy też zdyskredytowanie ich, a przyjęcie odmiennego zapatrywania oznaczałoby zapewnienie jedynie iluzorycznej ochrony przed ewentualnymi naruszeniami. Również wskazywanie na przynależność kandydata do danego komitetu wyborczego (do którego w istocie nie przynależy) może być postrzegane jako forma negatywnej agitacji wyborczej – narusza to bowiem autentyczność danego kandydata, który z subiektywnych względów startuje w wyborach z poziomu danego komitetu wyborczego. Takie nieprawdziwe informacje wprowadzają kandydatów w błąd.

Wykazanie zasadności wniosku wiązało się z koniecznością wykazania przesłanek niezbędnych do jego uwzględnienia wynikających z treści normy prawnej art. 111 § 1 i art. 105 § 1 kodeksu wyborczego, tj. wykazania, że doszło do rozpowszechniania informacji dotyczących kandydata w kampanii wyborczej, że rozpowszechniane informacje nie były prawdziwe, a także, że ich celem było zachęcenie do głosowania na osobę owe informacje rozpowszechniającą, bądź też zdyskredytowanie przeciwnika politycznego, co wyczerpywałoby definicję agitacji wyborczej.

Wskazać należy, że budowa zdaniowa przepisu art. 111 § 1 kodeksu wyborczego świadczy o tym, że mogą tutaj wchodzić w grę materiały wyborcze w szczególności plakaty, ulotki i hasła (z uwagi na użycie sformułowania „w szczególności” katalog jest tylko przykładowy), a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej (brak katalogu choćby przykładowego, chodzi tylko o to, by była to forma agitacji wyborczej) (tak: B. Banaszak, Kodeks wyborczy. Komentarz, Wyd. 3, Warszawa 2018, Sip Legalis).

Sąd nie miał wątpliwości, iż w niniejszej sprawie informacje zawarte w ulotkach wyborczych Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...) stanowiły element agitacji wyborczej w rozumieniu art. 105 § 1 kodeksu wyborczego – do przekazania kwestionowanych treści doszło w formie kolportażu ulotek wyborczych, co jak wskazano wyżej wyczerpywało przesłankę publicznego nakłaniania lub zachęcania, a nadto zostały one wygłoszone w toku trwającej kampanii wyborczej i nawiązywały do niej.

W świetle powyższego niezbędnym więc było wykazanie nieprawdziwości sformułowań, które zostały użyte w wypowiedzi i zdaniem Sądu, okoliczność ta została w sprawie wykazana. Zaznaczenia przy tym wymaga, że w postępowaniu prowadzonym na podstawie art. 111 kodeksu wyborczego nie podlegają weryfikacji oceny, nawet negatywne czy naruszające dobra osobiste, lecz podlegają ocenie jedynie te wypowiedzi, które można poddać weryfikacji w kontekście ich prawdziwości czy też fałszu. Wszelkie więc komentarze, opinie czy krytyka, pozostają poza zakresem pojęciowym „nieprawdziwe informacje” w rozumieniu art. 111 § 1 kodeksu wyborczego. Rolą bowiem Sądu w rozpoznawanym trybie jest zweryfikowanie, czy podane informacje rzeczywiście nie były prawdziwe.

Należy zwrócić uwagę na stanowisko ETPCz, który w swojej praktyce dokonał rozróżnienia pomiędzy twierdzeniami dotyczącymi faktów, a sądami o charakterze ocennym. Podczas gdy istnienie faktów może zostać dowiedzione, prawdziwość ocen nie podlega udowodnieniu. W przypadku gdy stwierdzenie jest oceną wyrażaną przez daną osobę, współmierność ingerencji może zależeć od tego, czy istnieją wystarczające podstawy faktyczne dla takiego twierdzenia, ponieważ nawet twierdzenie ocenne bez istnienia dla niego wystarczających podstaw faktycznych może być przesadne (zob. wyrok z dnia 24 lutego 1997 r., skarga Nr 19983/92, D. H. i G. v. B. , Raporty 1997-I, s. 236 oraz F. v. S. , skarga Nr 29032/95, (...) 2001-VIII). „W szczególności najważniejszy jest jeden czynnik odróżniający wypowiedź prawdziwą od sądu ocennego. Istnienie faktów można wykazać, podczas gdy prawdziwość ocen nie nadaje się do udowodnienia” (powołane za:

B. Banaszak , Kodeks wyborczy. Komentarz, Wyd. 3, Warszawa 2018, Sip Legalis).

H. D. jest kandydatem na radnego Komitetu Wyborczego Wyborców „(...)”, który został utworzony na mocy postanowienia Komisarza Wyborczego w W. II z dnia 23 sierpnia 2018 r., w którym przyjęto zawiadomienie o jego utworzeniu w celu zgłaszania kandydatów na radnych w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. H. D. nie jest kandydatem na radnego w okręgu wyborczym nr 9

Komitetu Wyborczego Wyborców W. K. (...), co zostało uznane przez uczestnika niniejszego postępowania. W związku z powyższym materiał wyborczy zawierający taką informację należy uznać za materiał wprowadzający wyborców w błąd i głoszący nieprawdziwe informacje.

Z art. 2 Konstytucji RP wynika m.in. obowiązek ustawodawcy ustanowienia regulacji, które zapewniają uczciwą kampanię wyborczą, umożliwiającą obywatelom dostęp do zgodnych z prawdą informacji o sprawach publicznych i o kandydatach. Kampania wyborcza powinna prowadzić do swobodnego uformowania się woli wyborców i podjęcia decyzji wyrażanej w akcie głosowania. (...) Szczególne postępowania wprowadzone w prawodawstwie wyborczym przedstawione wyżej, znajdują podstawę w zasadzie państwa demokratycznego, a także w innych wartościach konstytucyjnych. Przyjęte rozwiązania ustawowe wiążą się ze specyfiką kampanii wyborczej. Bardzo krótkie terminy rozpoznania sprawy w pierwszej i drugiej instancji mają zapewnić wydanie rozstrzygnięcia w takim czasie, aby z jednej strony wyborcy mogli zapoznać się z ustaleniami sądu przed dniem głosowania, a z drugiej strony, aby rzetelna debata przedwyborcza, wolna od patologii związanych z rozpowszechnianiem nieprawdziwych wiadomości, miała miejsce przez wystarczająco długi okres, umożliwiający uformowanie woli wyborców (wyrok z dnia 21 lipca 2008 r., K 7/09, OTK-A 2009, Nr 7, poz. 113) (tak: B. Banaszak, Kodeks wyborczy. Komentarz, Wyd. 3, Warszawa 2018, Sip Legalis).

Ponieważ żądane przez wnioskodawcę środki ochrony w postaci zakazu rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, przepadku materiałów wyborczych zawierających nieprawdziwe informacje oraz nakazania sprostowania tychże informacji znajdują oparcie w katalogu możliwych środków ochrony przewidzianych na gruncie art. 111 § 1 kodeksu wyborczego, Sąd uwzględnił wnioski w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

(...)

SSR del. Aleksandra Różalska-Danilczuk